

Geachte Minister Weerwind, leden van de Tweede Kamer commissie Justitie en Veiligheid,

Met deze brief luiden wij de noodklok en roepen op om meer, maar ook beter te investeren in de justitiële jeugdinstellingen (JJI's). De jeugdcriminaliteit neemt al jaren af, tegelijkertijd neemt zware criminaliteit toe. Steeds nadrukkelijker is er aandacht voor ondermijning, drugscriminaliteit en geweld en de jongere leeftijd waarop kinderen hierbij betrokken raken. Een belangrijke schakel in de aanpak van deze doelgroep zijn de JJI's. Zij hebben de complexe opdracht om de meest ingewikkelde groep jongeren te helpen om een positieve plek in onze samenleving te vinden. Tegelijkertijd staan de JJI's, eerst als gevolg corona en capaciteitsproblemen en nu vanwege personeelstekort en onvoldoende duurzame investeringen, onder druk. Het gevolg is dat de JJI's op dit moment misschien wel voor de grootste uitdaging tot nu toe staan. Als we verzuimen om jongeren een passende kans te bieden om uit de criminaliteit te raken, zullen ze deze kans ook niet kunnen grijpen. Dit heeft niet alleen desastreuze gevolgen voor de sector zelf, maar voor de gehele samenleving.

De JJI's hebben de afgelopen 15 jaar een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Het is positief dat wetenschappelijke inzichten hun weg hebben gevonden naar de praktijk. Professionals kijken naar risico- en beschermende factoren voor crimineel gedrag en zetten behandeling in die zich daarop richt, oftewel het 'wat werkt'-principe. Het is tijd voor een volgende stap: van 'wat werkt' naar 'wat werkt voor wie', zorg en beveiliging op maat voor elke individuele jongere. Maar die maat is enorm divers en ingewikkeld geworden. In JJI's verblijven alleen die jongeren voor wie er buiten geen alternatief is, die vaak ernstig problematisch crimineel gedrag laten zien. Zij hebben te maken met uitdagingen op verschillende levensgebieden (van mentale gezondheid tot onderwijs, werk, wonen en relaties) en de leeftijd van deze jongeren loopt uiteen van 12 tot 30 jaar. Dit betekent nogal wat. Juist in deze levensfasen maken jongeren een enorme ontwikkeling door in hun hersenen en functioneren. Wat werkt voor een twaalfjarige, is vaak niet effectief voor een 25 jarige, en er zijn enorme verschillen tussen individuele jongeren in hun ontwikkelingsniveau. Daarnaast loopt de verblijfsduur van jongeren in een JJI uiteen van een dag tot ruim 6 jaar. Een relatief kleine groep jongeren (zo'n 20%), doorgaans de meest complexe doelgroep, verblijft tot enkele jaren in een JJI. De grootste groep jongeren (zo'n 80%) verblijft echter slechts relatief kort in de JJI: van enkele dagen tot drie maanden. De vraag rijst hoe om te gaan met deze korte plaatsingen van jongeren. Het is al een uitdaging om met alle betrokken partners in een paar weken een goed traject op te zetten, laat staan in enkele dagen.

De groeiende complexiteit en benodigde innovatie vragen om een stevige basis en investeringen in een hoog specialistisch aanbod. Juist daar schort het op dit moment aan. Net als de rest van Nederland, kampt de justitiële sector met personeelstekorten. Ook is het verloop van personeel groot en zijn de ziekteverzuimcijfers hoog. Dat betekent dat de basis, goed opgeleide medewerkers, die in teamverband jongeren kunnen motiveren voor verandering, niet op orde is. Daarnaast blijkt uit de Rijksbegroting dat de komende jaren opnieuw een tekort blijft bestaan bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De begrote financiële middelen vullen de gaten voor de gehele sector niet. Beschikbaar geld wordt bovendien niet duurzaam besteed: aan de ene kant worden instellingen gesloten aan de kant worden instellingen geopend. De complexe

doelgroep vraagt daarnaast om een stevige samenwerking tussen de justitiële sector en andere sectoren zoals de jeugdzorg en onderwijs, maar ook die sectoren staan voor onmogelijke opgaven.

Investeer meer en vooral beter. Vanuit ruime ervaring in wetenschap en praktijk van de JJI's zien we waar het beter kan:

Investeer in medewerkers. Het oplossen van het personeelstekort vraagt tijd. Waar we wel direct mee aan de slag kunnen is het boeien en binden van bestaand personeel. Jonge én ervaren professionals moeten de ruimte krijgen om te ervaren en blijven ervaren hoe waardevol het is om juist met deze groep jongeren te werken. Dit vraagt om tijd en ruimte voor persoonlijke ontwikkeling van medewerkers en voldoende inzet op intervisie, coaching en training.

Investeer in goede randvoorwaarden. Denk hierbij aan een ICT systeem en een manier van rapporteren aan DJI dat het werken in de praktijk daadwerkelijk ondersteunt. Denk ook aan een kleiner aantal van maximaal zes jongeren in plaats van acht tot elf per leefgroep, zodat er voldoende aandacht is voor iedere individuele jongere.

Zorg dat investeringen duurzaam zijn. Ontwikkeling, innovatie en implementatie vragen om een lange adem, waarbij nieuwe ontwikkelingen worden geëvalueerd met gedegen wetenschappelijk onderzoek en de lessen worden opgevolgd en in de praktijk gebracht. De JJI's hebben ondersteuning nodig om naast hun dagelijkse werk met jongeren ook ruimte te krijgen voor implementeren en borgen van nieuwe kennis.

Verbind wetenschap en praktijk. Nu investeren, betekent ook investeren in de toekomst. De laatste wetenschappelijke inzichten bieden volop aanknopingspunten. De JJI's hebben al een ruime geschiedenis van verbinding van wetenschap en praktijk. Talloze goede voorbeelden, van kleinschalige voorzieningen tot het inzetten van herstelrecht, bieden het fundament voor doorontwikkeling.

Zorg voor een integrale aanpak. De JJI's zijn slechts een schakel in het bredere justitie- en zorgsysteem en onze maatschappij als geheel. De ingewikkelde opdracht om jeugdcriminaliteit aan te pakken vraagt om samenwerking en een integrale aanpak. Daarnaast is criminaliteit net zozeer en probleem *van* de samenleving als *voor* de samenleving. Zolang we niet ook onrecht en kansenongelijkheid aanpakken, blijft het 'dweilen met de kraan open' en blijven jongeren in de criminaliteit terecht komen. Laten we niet vergeten dat het hier gaat over jongeren, die weliswaar hele verkeerde keuzes hebben gemaakt, maar die ook nog in ontwikkeling zijn. Het is aan ons om hen te helpen een andere route kiezen en op een positieve manier hun plek vinden in onze maatschappij.

Dr. Eva Mulder, directeur Academische Werkplaats Risicojeugd

Drs. Fleur Souverein, senior onderzoeker AW Risicojeugd, Restorative Justice Nederland

Dr. Lucre Nauta-Jansen, Hoofd sectie Risicojeugd, afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie & psychosociale zorg, AmsterdamUMC

Prof.dr. Arne Popma, hoogleraar/afdelingshoofd Kinder- en jeugdpsychiatrie, AmsterdamUMC

Prof.dr. Annemiek Harder, hoogleraar Wetenschappelijk onderbouwde jeugdzorg en onderwijs, Erasmus Universiteit Rotterdam

Prof.dr. Robert Vermeiren, hoogleraar/subafdelingshoofd Kinder- en Jeugdpsychiatrie, LUMC-Curium

Dr. Jan Dirk de Jong, lector Aanpak jeugdcriminaliteit, Hogeschool Leiden

Prof.dr. Jolande uit Beijerse, hoogleraar Justitiële Jeugdinterventies, Erasmus Universiteit Rotterdam

Mr. Marije Jeltens

Mr. Eva Huls, kinderrechtenadvocaat

Drs. Gert Jan Slump, criminoloog, Restorative Justice Nederland

Mr.dr. Annemieke Wolthuis, kinderrechtenexpert, Restorative Justice Nederland

Mirjam Blaak, directeur-bestuurder Defence for Children

Xavérie Mulder-Coppens, beleidsadviseur Jeugd, gemeente Den Haag

Dr. Astrid Scholten, directeur faculteit Sociaal Werk en Toegepaste Psychologie, Hogeschool Leiden

Dr. Sanne Hillege van Woerden, GZ-psycholoog

Nino Hensen, ervaringsdeskundige/professional

Dr. Kitty Jurrius, lector Klantenperspectief in ondersteuning en zorg, Windesheim